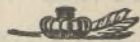

92
ΜΟΑ

ΕΥΘΥΜΙΑ ΜΟΑΤΣΟΥ

Μιά εύγενικιά φυσιογνωμία

ΕΚΔΟΣΕΙΣ "Κ. Μ."

92
ΜΟΑ

ΜΟΑΖΖΟ

Οικογένεια εύγενῶν πού ἔχει
τις ρίζες της στή Βενετία. Ἔδω-
σε πολλούς βλαστούς της στήν
ύπηρεσία τῆς Ἑλλάδος. Ἀναφέ-
ρεται στό Χρονικό τῶν Εὐγενῶν
Κρητῶν ἀπό τόν Τριβάν.

Β. β. οδμήν Αίμων χανίων

[Handwritten signature]

18.4.58

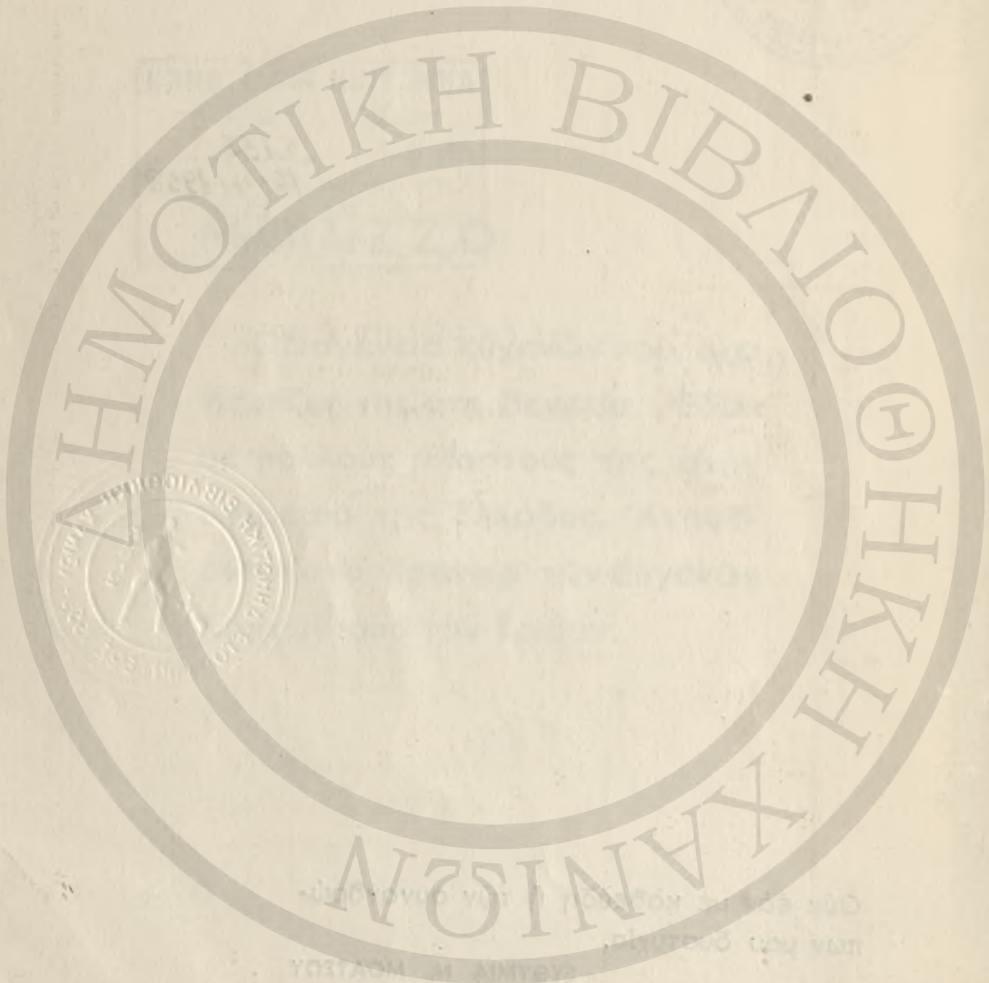

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΧΑΝΙΩΝ
Αρ. βιβλ. 5135
Νομολ. Ημερ. 16.4.1958
Εκδόσεις Βραχ. 44
Αριθ. 92/40η

Ούκ έάν με κατεύδη ή τών συνανδρώ-
πων μου δυστυχία.

ΕΥΘΥΜΙΑ Ν. ΜΟΑΤΣΟΥ

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or reference number, including the number "1252" on the left.

Faint, mirrored text at the bottom of the page, likely bleed-through from the reverse side of the document.

γυναίκα φλόγα. Ἡ γυναίκα
μὲ τὴν ἀκατάβλητη δραστη-
ριότητα. Ἡ μάννα τοῦ φτω-
χοῦ καὶ τοῦ ἀνήμερου. Μέ-
σα στὸ βάθος τῆς καρδιάς
της ἦταν φωλιασμένη ἡ ἀ-
γάπη καὶ ἡ συμπόνια γιὰ τὸν
ἄνθρωπο. Καὶ τὴν αὐθόρμητη αὐτὴ ἀγάπη
της, τὴν ἔκαμε δράση καὶ ἡ δρᾶσις της αὐτὴ
κάλυψε μὲ τὶς φτερούγες της μισὸ αἰῶνα. Ναί
Ἡ Εὐθυμία Μοάτσου ἡ γυναίκα μὲ τὴν μεγά-
λη καρδιά καὶ τὰ ἀτσαλένια νεῦρα πάλεψε μι-
σὸ αἰῶνα μὲ τὴν βοήθεια τῶν γυναικῶν τῶν
Χανίων, γιὰ τὸ γενικὸ καλὸ καὶ συμφέρον.
Γεννήθηκε γιὰ ἓνα σκοπὸ γιὰ μιὰ κατεύθυν-

ση. Για να μαλακώσει τὸ πόνο τῶν συνανθρώπων της. Καὶ τὸ κατάφερε. Κι' αὐτὸ τ' ὁμολογοῦν καὶ τὸ φωνάζουν οἱ σημερινὲς ἀντικατάστατρες της. Μεγάλες γυναῖκες, πλούσιο ἔργο. Μεγάλοι ὀρίζοντες μεγάλες ἀνατολές. Ἔτσι καὶ μὲ τὴν Εὐθυμία Μοάτσου.

Ἔζησε σὲ μιὰ κοινωνία 25.000 κατοίκων καὶ ὅτι μπόρεσε τὸ ἔκαμε μὲ τὸ παράπανω. Ἀγωνίστηκε μέσα σὲ χίλιες μιζέριες καὶ στενοκεφαλιές. Μυαλὰ ὅμως μεγάλα ὅπως τῆς Εὐθυμίας Μοάτσου δὲν πνίγονται σὲ κουταλιὲς νερό. Ξεδιάλυνε μὲ τὴ διπλωματικότητά της τὰ παρουσιαζόμενα νέφαλα κι' ἄνοιξε τὸ δρόμο τὸ δικό της. Τὸ δρόμο πὸν ὀδηγοῦσε σ' ἓνα κοινωνικὸ κι' ἀνθρωπιστικὸ ἰδεώδη. Δὲν μποροῦσε ν' ἀνεχθῆ ἡ Εὐθυμία Μοάτσου τοὺς συνανθρώπους της νὰ δυστυχοῦν καὶ νὰ περγοῦν μέρες ἀγωνίας. Μαζεύει τότε τὶς δυνάμεις της καὶ ξεχύνεται σ' ἓνα μεγάλο κίνημα ἀνθρωπιστικὸ καὶ δημιουργεῖ τὴν ἱστορία της σὰν κάθε μεγάλο ἄνθρωπο πὸν ἔρχεται καὶ ἀφίνει

σημάδια πάνω στη σφαιρική γῆ μας πού ἀέναα κυλάει... Μέσα στη γραμμή της εἶναι τὸ μάζεμα τῶν γυναικῶν τῶν Χανίων, κείνων δηλαδή πού εἶχαν « φλόγα ἀπ' τὴ φλόγᾶ της » πού ἄλλες κοιμοῦνται σκεπασμένες ἀπ' τὴ γῆ καὶ πού ἄλλες ἀκόμα τραβοῦν τὸ δρόμο τους ἀκολουθώντας τὰ χνάρια τῆς πρώτης δασκάλας τους. Ἡ Εὐθυμία Μοάτσου εἶναι ἀπ' τὶς πρώτες γυναίκες στὴ Κρήτη πού παρουσίασαν φεμινιστικὴ δράση. Τ' ὄργάνωμα τῶν γυναικῶν καλλιέργησε τὸν πρῶτο σπόρο τοῦ φεμινιστικοῦ κινήματος πού ἔφθασε τὸ τελευταῖο καιρὸ στὴ πλήρη ἀκμή του μὲ τὴ Μαρίκα Γεωργιλαδίκη, μὲ τὴ Μαρίνα Ζηνευράκη, τὴν Εἰρήνη Πεντάρη, τὴν Ἄννα Βαμβακᾶ, τὴ Χρυσὴ Μανωλικάκη, καὶ ἄλλες. Ἐνα λιθάρι μικρὸ μόνο ἂν παραδεχθοῦμε ὅτι ἔβαλε στὸ τρανὸ αὐτὸ οἰκοδόμημα ἡ Εὐθυμία Μοάτσου ἀξίζει μόνο. Ἄλλὰ αὐτὸ ὅλοι τῆς τὸ ἀναγνωρίζουν. Ἰδρυσε παράρτημα Λυκείου Ἑλληνίδων Χανίων μαζὺ μὲ τὴ μεγάλη Καλιρὸή Πα-

ρὲν καὶ ἐχημάτισε Πρόεδρος μὲ ἀξιοζήλευτη δράση γιὰ πολλὰ χρόνια. Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῆς ἀπ' τὰ Χανιά τῆ Προεδρεία τοῦ λαμπροῦ αὐτοῦ συλλόγου ἀνέθεσε σὲ μιὰ ἄλλη διαλλεκτὴ κυρία τὴν Ἄννα Βαμβακᾶ ποὺ συνεχίζει ἰσάξιο ἔργο. Καὶ ἡ δραστηριότητά της καλπάζει καὶ ἡ καρδιά της κτυπᾷ ζεστὰ καὶ ζητᾷ σὰν τὸν καλλιτέχνη διέξοδο καὶ ἔκφραση. Καὶ τὴν ἔκφραση αὐτὴ τὴ βρίσκει στὴν ὑπηρεσία τῶν συνανθρώπων της ποὺ δυστυχοῦν. Ἰδρύνουν μαζὺ μὲ ἄλλες κυρίες τὸ φιλανθρωπικὸ σύλλογο « ἡ Παραμυθεία » ποὺ γιὰ πολλὰ χρόνια βοήθησε τοὺς συμπολίτας μας ποικιλότροπα.

Διευθύνει συσσίτια καὶ περιθάλλπει τοὺς πρόσφυγας τῆς Μικρασιατικῆς συμφωρᾶς τοῦ 22. Καὶ σήμερον τὸ ἴδιο θᾶκανε ἂν εἶχε τὴν πρώτη νεότητα. Προεδρεύει στὸ ἄσυλο φρενοβλαβῶν ἐπὶ σειρὰ ἐτῶν, καὶ συγχρόνως εἶναι σύμβουλος στὸ λαμπρὸ Σωματεῖο τὴν « Ἐται-

ρεία φιλέργων» πού ιδρύθηκε ὅπως γράφει ἡ ἴδια ὡς ἑξῆς:

«Ἐπὶ Τουρκοκρατίας οἱ ἡρωϊκοὶ Κορητεῖς ἔκαναν συχνὰ ἐπανάστασεις γιὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὸ Τουρκικὸ ζυγόν. Μετὰ τὴν σφαγὴ τῆς Κανδάνου κατέφυγαν τὰ ἀπορφανισθέντα γυναῖκόπαιδα στὰ Χανιά. Τότε μᾶς προσκάλεσε ὁ Ἐπίσκοπος Χανίων Θεοφιλέστατος Νικηφόρος καὶ ὁ Ρῶσσος Πρόξενος Ντεμίντωφ καὶ μᾶς ἐπαρακάλεσαν νὰ περιθάλψωμεν τὰς δυστυχεῖς αὐτὰς οἰκογενείας. Κατόπιν συσκέψεως ἐσχηματίσθη Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ τότε Ἐπισκόπου Νικηφόρου καὶ τὴν ἀντιπροεδρεία τοῦ Ρῶσσου Προξένου. Τοιοῦτοτρόπως ἐσχηματίσθη ἡ «Ἐταιρεία Φιλέργων» ἀπὸ τὴν Κατίνα Ἀθανασιάδου, Μαρία Μαρκαντωνάκη, Μαρία Ταζεδάκη, Κλεοπάτρα Σκουλούδη καὶ ἀπὸ τὴν γράφουσα τὰς γραμμὰς αὐτάς. Ἀπετελέσαμε ἔτσι τὸ Συμβούλιον καὶ ἀπεφασίσαμε νὰ κάνωμε Ἐργᾶνους διὰ ν' ἀγοράσωμε ἀργαλεῖα ὑφαντικῆς.

Ὁ Ἐπίσκοπος εἶχε παραχωρήσει δύο αἰθούσας μεγάλας ὅπου ἐτοποθετήσαμε τὰ ἀργαλεῖα καὶ ἡ ἐργασία ἄρχισε. Μετὰ τὴ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ ἐδώσαμε καὶ ἐργασία εἰς πρόσφυγας γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι ἤξαιραν καλὰ τὴν ταπεινουργία καὶ ἔτσι ἀνεπτύχθη ἡ βιομηχανία. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐπισκόπου καὶ μερικῶν κυριῶν τοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς ἀναχωρήσεως ἐμοῦ ἀνετέθη ἡ Προεδρεία εἰς τὴν κυρία Τερψιχόρη Ἀγκυσουλάκη τὸ γένος Κουφάκη».

Καὶ ἡ ἀκούραστη γυναῖκα δὲν ξαποσταίνει ἀλλὰ σὰν σύμφουνας ξεχύνεται καὶ μὲ τὴν ὀρμὴ τῆς, μιὰ ὀρμὴ παιδιάστικη, θέλει νὰ δώσῃ καινούργιο αἷμα στὸ δέντρο τῆς γυναικείας κοινωνίας ποὺ ξεφουντώνει μὲ τὴ πνοὴ καὶ τὴν ἀγάπη τῆς.

Εἶναι μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς θερμαντικῶν εἰδῶν μιᾶς ἐπιτροπῆς ποὺ τελεῖ ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ Ἁγίου Ἐπισκόπου Ἀγαθαγγέλου. Μέλη τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς εἶναι ἡ ἀδελ-

φή της κυρία Παρασκευούλα Μπλούμ, Ἀρτεμηςία Ντόκου Μαρία Κοκκινάκη καὶ ἄλλες. Χάριν στίς φροντίδες τῶν κυριῶν αὐτῶν οἱ φαντάροι μας εἶχαν μάλλινα ροῦχά τὸν καιρὸ πὸ ἐβαναν τὸν ὄμο τους γιὰ νὰ κρατήσουν ψηλά τ' ὄνομα τῆς Ἑλλάδος μας.

Γι' αὐτὸ στὴν Εὐθυμία Μοάτσου πρέπει νὰ ἀναγνωρίσωμε ἔργο κοινωνικὸ καὶ πατριωτικὸ. Γιατὶ πράγματι ἡ Εὐθυμία Μοάτσου ἔκανε ὅτι μποροῦσε γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Ἄλλὰ καὶ τοὺς φυλακισμένους δὲν τοὺς ξεχνᾷ. Ἡ σκέψη της φτάνει μέχρι τ' ἀνήλεια κελιά τῶν φυλακῶν καὶ ζητᾷ ἡ ψυχὴ της νὰ ἐπουλώσῃ συνηδείσεις καὶ νὰ γλυκάνῃ διάφορους πόνους.

Τὴν ἐποχὴ πὸ ζοῦσε στὰ Χανιά ἦταν μέσσα σ' ὄλα καὶ τὰ πάντα περνοῦσαν ἀπ' τὰ χέρια της.

Ἄξια ἔφερεν τὸ τίτλο τῆς φτωχομάννας.

Ἄλλὰ ἡ δράση τῆς μεγεγάλης αὐτῆς γυναίκας δὲν σταματᾷ μέχρι ἐδῶ. Σὰν πῆγε στὴν

Ἐπίθνη μαζὺ μὲ τὴ Κυρία Μαρία Τσουδεροῦ
τὴ κυρία Πεταλᾶ καὶ τοὺς κυρίου Μιχαὴλ
Φραντζεσκάκη, Λουλακάκη, Χαμπίτην καὶ
Ἄλεξάκη ἐργάστηκε ἐπὶ διετίαν διὰ τὴν ἴδου-
σιν τοῦ τμήματος Προνοίας τῆς Παγκρητίου
Ἐνώσεως. Μιὰ μεγάλη γυναίκα ἕνα μεγάλο
ἔργο.

Ὁ σπόρος ποὺ «ἄφησε» τὸ ταπεινὸ ἀνθά-
κη τῶν Χανιωῶν, στροβιλίστηκε ἀπ' τὸν ἄνεμο.
Ἐπεσε σὲ καρποφόρα γῆ καὶ ἀνοιξε καὶ ξε-
φύτρωσαν μέσα στὸ γυναικεῖο στίβο μεγάλα
καὶ λαμπρὰ ὀνόματα ποὺ συνεχίζουν τὸ μεγά-
λο ἔργο τους.

Ἡ Λίνα Παναγῆ Τσαλδάρη ἢ Ἄννα Τρι-
ανταφυλλίδου, ἡ Ἐλένη Σιφναίου καὶ τόσες
ἄλλες γυναῖκες ποὺ συνεχίζουν κι' ἐπουλώνουν
τὶς πληγὲς τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ τώρα ἡ Εὐθυμία Μοάτσου ξεκουράζει
τὰ γηρατειά της, ἤσυχα καὶ γαλήνια κοντὰ στὰ
παιδιά της στὴν Ἀθήνα. Ζῆ μαζὺ μὲ τὶς ἀνα-

μνήσεις μιᾶς ζωῆς πού ἦταν γεμάτη ἀγῶνες
καὶ τρικυμίες.

Μὲ ρωτᾷ γιὰ τὰ Χανιά, γιὰ τὰ Χανιά πού
τὰ ἀγαπᾷ καὶ τὰ σκέπτεται πάντα. Στὰ μάτια
της βλέπω μιὰ μεγάλη λάμψη σὰν τῆς λέω τί
ἔχουν πετύχει οἱ σημερινὲς συνεχίστριες της.

Τῇ βλέπω ν' ἀνασηκώνεται στὸ μαξιλάρι
της καὶ νὰ μοῦ λέει στὴν ἀρχαιοπρεπεῖ γλῶσ-
σα της.

— Ἐγκατάλειπα ἀνταξίας συνεργάτιδας οἱ
ὁποῖες συνέχισαν καὶ συνεχίζουν τὸ ἔργον μου
ἐπαξίως. Τοὺς εὐχομαι δὲ ἐκ βάθους καρδίας,
ἀντοχὴ καὶ δύναμη ἵνα ἐξακολουθήσουν τὸ
θεάρεστο ἔργον τὸ ὁποῖον ἔχουν ἀναλάβει.

Σήμερον ζῶ μὲ τὰς ἀναμνήσεις αὐτὰς καὶ
εἶμαι ὑπερήφανη διότι ἐξετέλεσα τὸ καθήκον
μου καὶ ὡς Χριστιανὴ καὶ ὡς Ἑλληνίδα.

Ναὶ ἡ Εὐθυμία Μοάτσου σήμερα ζῆ μέσα
στὸ νεφέλωμα ἑνὸς δικοῦ της κόσμου.

Ἐνὸς κόσμου πού εἶναι ζημωμένος μὲ τὴν
ἀνάμνηση καὶ τὴ προσμονὴ τοῦ τέλους.

Ἐνὸς τέλους Χριστιανικοῦ ὡς πρέπει σὲ
μιὰ Χριστιανὴ καὶ μιὰ Ἑλληνίδα.

Τὸ Τέλος ποὺ φέρνει πρὸς τὴ Ζωή.

Κ. Ε. Μ.

